

Eduskunnan lakivaliokunnalle**LAUSUNTO**

Viite: Eduskunnan lakivaliokunnan lausuntopyyntö 16.4.2020

Asia: Lausunto Hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi konkurssilain 2 luvun 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta (HE 46/2020 vp)

Hallitus on 16.4.2020 antanut esityksen konkurssilain väliaikaiseksi muuttamiseksi siten, että velallisen asettamista konkurssiin velkojan hakemuksesta rajoitettaisiin koronaviruspandemiasta johtuen. Kysymys on yhden, yleisesti konkurssiasioissa käytetyn maksukyvyttömyysolettaman eli konkurssiuhkaisen maksukehotuksen poistamisesta käytöstä väliaikaisesti määritellyin poikkeuksin. Konkurssiin asettamisen edellytykset säilyvät ennallaan.

Esityksen tavoitteena on estää sellaisen tilanteen syntyminen, jossa koronavirustilanteen vuoksi maksuvaikeuksiin joutunut yritys asetettaisiin konkurssiin konkurssiuhkaisen maksukehotuksen noudattamatta jättämistä koskevan maksukyvyttömyysolettaman perusteella. Esityksen tavoitteena on myös estää konkurssiuhkaisten maksukehotusten käyttö perinnässä silloin, kun yrityksen maksuvaikeudet ovat tuoreita ja johtuvat siten todennäköisesti koronavirustilanteesta.

Seuraavaksi on otettu esille eräitä käräjäoikeuden näkökulmasta merkittäviä kohtia esityksestä.

Muutosesitys on pääosin kannatettava. Tärkeä tavoite on, ettei elinkelpoisia yrityksiä asetettaisiin konkurssiin näissä poikkeuksellisissa olosuhteissa, kun maksukyvyttömyydelle on koronavirusepidemian aiheuttamista poikkeuksellisista olosuhteista johtuvat, oletettavasti väliaikaiset syyt. Oletettavaa kuitenkin on myös se, etteivät monet yritykset kykene selviytymään poikkeusolosuhteista, etenkin jos niillä jo ennen epidemiaa on ollut huomattavia taloudellisia vaikeuksia toiminnassaan, eikä näiden yritysten asettamista konkurssiin ole syytä tarpeettomasti vaikeuttaa tai viivyttää. Epidemiasta johtuvan poikkeuksellisen tilanteen kesto, jolla on olennainen vaikutus yritysten jatkamismahdollisuuksiin, on vaikea arvioida.

Muutoslaki olisi voimassa määräajan, esityksen mukaan 31.10.2020 asti. Käräjäoikeus toteaa, että tällä hetkellä on vaikea ennakoida, miten epidemia etenee ja miten kauan siitä aiheutuvat poikkeukselliset olosuhteet jatkuvat ja kuinka laajoja niiden seuraukset tulevat olemaan. Esitetyn muutoslain tarpeen kesto perustunee siten arvioon.

Esitettyyn muutoslakiin sisältyisi voimaantulosäännöksessä määriteltyjä poikkeuksia, joissa konkurssiuhkaista maksukehotusta voitaisiin edelleen käyttää maksukyvyttömyysolettamana konkurssiasioissa. Ensimmäinen voimaantulosäännöksessä esitetty poikkeus on selkeä eli riippuvainen maksukehotuksen tiedoksiantoajankohdasta, mikä on todisteellisena helposti selvitettävissä. Toinen poikkeus on tulkinnanvarainen ja sitä tulisi täsmentää. Sen mukaan

maksukehotusta voisi nykyiseen tapaan käyttää myös, jos ”velallinen on jättänyt hoitamatta velvoitteitaan konkurssia hakenutta velkojaa kohtaan aikaisemmin kuin kaksi kuukautta ennen tämän lain voimaantuloa”. Oletettavasti tällä tarkoitetaan velallisen maksuvelvoitteita. Epäselväksi esityksessä jää se, olisiko myös vähäinen velvoitteiden hoitamattomuus riittävää, kun perusteluissa toisaalta todetaan, että tarkoituksena on, ettei ennen epidemiaa syvissä taloudellisissa vaikeuksissa olleiden yritysten konkurseja tarkoiteta pitkitettävän. Tällaista poikkeusta lakiin sisällytettäessä tarkennusta tulisi esittää myös niiltä osin, tarkoitetaanko tällä poikkeuksella ainoastaan konkurssihakemuksen perusteena olevia velvoitteita vai muitakin velvoitteita ja mikä olisi velallisen tilanteen korjaamisen eli velvoitteen maksamisen merkitys.

Tärkeää olisi, että voimaantulosäännöksen määrittelemät poikkeukset lain soveltamiseen olisivat selkeitä ja ilman tulkinnanvaraisuutta tuomioistuimissa sovellettavissa, jotta ratkaisut konkurssiin asettamista koskevista asioista olisivat tehtävissä viivytyksettä ja ilman, että asiaan osallisten sekä tuomioistuinten voimavaroja kuluisi olennaisesti tulkinnanvaraisen siirtymäsäännöksen soveltamisen edellytysten täyttymisen selvittelyyn.

Tuomioistuimille tilanteesta aiheutuvia poikkeuksellisia kustannuksia tulee kattaa valtion varoista. Tämä on lähitulevaisuudessa tärkeää tarpeellisten resurssien ja viivytyksettömän käsittelyn varmistamiseksi maksukyvyttömyysasioissa. Oletettavaa näet on, että mainitut asiat lisääntyvät merkittävästi loppuvuoden aikana. Tilanteen kehitystä tuomioistuimissa lähikuukausina on vaikea ennustaa, kuten esityksessä todetaan, mutta sitä on tarkkaan seurattava.

Muilta osin käräjäoikeudella ei asian käsittelyn tässä vaiheessa ole lausuttavaa.

Lausunnon on valmistellut käräjätuomari Hannele Piisi.

Laamanni

Tuomas Nurmi